

Kamu Alımları

Elektronik Alımlar

İÇİNDEKİLER

- [Elektronik alımlar](#)
- [e-alımların kullanılması](#)
- [Tasarruf ve iyileştirmelerden örnekler](#)
- [Direktif'te e-alımlar](#)
- [Elektronik ilan](#)
- [Alım belgelerinin elektronik mevcudiyeti](#)
- [Teklifler ve ihaleye katılma taleplerinin elektronik ortamda verilmesi](#)
- [eCERTIS – çevrim içi sertifika deposu](#)
- [Avrupa Tek Alım Belgesi](#)
- [Alım Araçları](#)
- [Elektronik fatura](#)
- [Ek bilgi](#)

Yayın izni SIGMA Programı Başkanı Karen Hill tarafından verilmiştir.

Elektronik Alımlar

Elektronik Alımlar (e-alım) Nedir? En basit haliyle e-alım, alım süreci boyunca kağıt bazlı usullerin yerine bilgi teknolojisine dayalı iletişim ve işlemlerin kullanılması anlamına gelen kapsayıcı bir terimdir. E-alım süreçlerini daha verimli yapmak ve alımın etkililiğini artırmak için kullanılan bir araçtır.

E-alım teknoloji ve süreçleri, uygun olduğu durumlarda, ihale duyurularının yayınlanması, teklif belgelerinin temini, ihaleye katılmak için taleplerin ve tekliflerin gönderilmesi, değerlendirme süreci, ihale sonucunun duyurulması, sipariş, faturalama ve ödemeler alanlarında kullanılır.

E-alım yönteminin Kullanılması

Neden e-alım? E-alım sistemlerinin ve süreçlerinin kullanılmasının avantajları şunlardır:

- bireysel alım süreçlerinin **idari maliyetlerinin azaltılması**;
- **ihale usullerinin düzenli hale gelmesi**;
- alım süreçlerinin **daha hızlı olması**;
- tek tek ihale imkanları hakkında bilgi sağlayarak ama aynı zamanda daha geniş çaplı olarak da ihaleler ile ilgili net bir tablo sunarak **şeffaflığın artırılması**;
- **alımların daha iyi izlenmesi**;
- kağıt bazlı alım süreçlerinin neden olduğu engelleri azaltarak **sınır ötesi rekabetin teşvik edilmesi**;
- maliyetli idari ofis alım işlevlerinin azaltılmasının ve alım idaresinde ölçek ekonomilerinin iyi kullanımını sağlayan **merkezi alım idaresinin gelişiminin desteklenmesi**;
- çeşitli idari süreçlerin entegrasyonunu ve devlet tarafından ve devlet ve genel toplum içerisinde yayılmasını teşvik ederek **daha geniş idari modernizasyon ve basitleştirme sağlama**.

Tasarruf ve iyileştirme örnekleri

2010'da Avrupa Komisyonu, e-alımlarla¹ ilgili Yeşil Kitabı'nda aşağıda gösterildiği gibi e-alımların uygulanmasının faydaları ile ilgili örnekler vermiştir.

İtalyan Emilia Romagna'nın Ajansı Intercent ER, e-Piyasa, e-Kataloglar ve e-müzayedeleri de içeren e-alım hizmetleri sunmaktadır ve şu anda 539 idare (yerel kuruluşların %90'ı) için referans noktası durumundadır. 2008'de 419 milyon Avro miktarında işlem gerçekleştirmiştir ve 67.5 milyon Avroluk bir verimlilik faydası ve 45 adam/yıllık bir zaman tasarrufu sağlamıştır.

Avusturya Federal Alım Ajansı e-alım sistemiyle federal (merkezi) kurumlar için alımları merkezileştirmektedir. 2008'de 830 milyon Avroluk bir alım hacmiyle, 178 milyon Avroluk tasarruf gerçekleştirmiştir. Bu sistemin faydaları, tasarrufların % 3 'ünü teşkil eden 5 Milyon Avroluk bakım maliyetini büyük ölçüde geçmektedir.

1 Şubat 2005 itibariyle, Danimarka'daki tüm İdare'ler artık sadece elektronik fatura kabul etmektedirler. Bu reform aşağı yukarı yılda 15 milyon faturayı etkilemektedir ve Bakanlıklardan anaokullarına kadar tüm Kamu Sektörü'nde uygulanmaktadır. E-faturalamanın kullanımının kamuya, iç idari süreçlerdeki tasarrufları yanı sıra her yıl 100 milyon Avro tasarruf sağlaması

¹ Avrupa Komisyonu (2010), AB'de e-alımların kullanımını artırmak, COM (2010) 571 nihai, Brüksel.

beklenmektedir.

Norveç'te Ehandel platformu kurumlara siparişleri, malların teslim alınması, faturalama için harcadıkları zamanda %20-40 azalma kaydetmek için yardımcı olmaktadır ve bölgede % 2-10 düzeyinde fiyat tasarrufu sağlamaktadır.

Birleşik Krallık'ta Alım Çözümleri sitesi 2008/09 yıllık raporunda satışlarının 5 milyar sterlinin üzerinde gerçekleştiğini ve 732 milyon Sterlin tasarruf ettiklerini rapor etmiştir. Birleşik Krallık ayrıca e-alımlarla tasarrufların sıklıkla %10'u (hatta %45'i) geçtiğini ve kısa bir süre önce e-alımları 2011 yılı sonunda vergi mükelleflerinin 270 milyon Sterlin tasarruf yapmayı planladıklarını bildirmiştir.

Portekiz'de yapılan bir çalışmada 2009'da (kağıt temelli sistemleri kullanan) ve 2010'da (e-alımları kullanan) 50 Portekiz kamu hastanesinin sözleşmeye bağladığı kamu yapım işlerindeki en iyi teklifler karşılaştırılmıştır ve e-alımla nedeniyle görülen rekabet artışı sayesinde 2010'da %18'lik bir maliyet azaltımı gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır.

Yukarıda belirtilen tasarrufların e-alımlar, çerçeve anlaşmalar ve merkezi satın almanın bir arada kullanılarak gerçekleştiğini belirtmek gerekir. Daha fazla bilgi için bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 19, *Çerçeve Anlaşmalar* ve SIGMA Kamu Alımları Dosyası 20, *Merkezi Satın Alma Kurumları*

Direktif'te e-alımlar

E-alımlar ve 2014 ihale kuralları reformu: 2004 Kamu Sektörü Direktifi² Kamu Alımları usullerinde elektronik araçların kullanımını teşvik etmektedir, 2014 alım kuralları reformu elektronik araçları alım usullerinde standart iletişim ve bilgi değişimi araçları olarak sunmuştur.

Avrupa Birliği (AB) ihale süreçlerinde e-alım'ın kullanımını kolaylaştırmak için 2014 Kamu Sektörü Direktifi'nde (Direktif)³ büyük değişikliklere gitmiştir. Bu amaçla, Direktif aşağıdakiler konusunda **zorunlu gereklilikler** belirlemiştir:

- ilanların elektronik olarak duyurulması;
- ihale dokümanlarının elektronik mevcudiyeti;
- katılma talepleri ve ihalelerin elektronik sunumu.

Not: e-iletişim kurallarının uygulama dönemi

Direktif'in 90. Maddesi Üye Devletlerin e-iletişim hükümlerini uygulamaları gereken süreleri belirtmektedir.

Direktif'in ulusal mevzuata aktarılması için genel süre 24 aydır yani 18 Nisan 2016'ya kadar ancak e-iletişim gerekliliklerin uygulanması için 5 aylık bir dönem belirlenmiştir. Üye Devletler zorunlu e-iletişim uygulamalarını en son 18 Ekim 2018'e kadar erteleyebilirler.

Bu 54 aylık erteleme döneminin istisnaları vardır: e-iletişimin Direktif çerçevesinde zorunlu olduğu durumlarda (yani Dinamik alım sistemleri, elektronik eksiltme, e-kataloglar) alım usulleri merkezi satın alma kurumları tarafından yapılır. İlanların hazırlanması ve iletimi ve ihale dokümanlarının elektronik mevcudiyetinin sağlanmasında normal ulusal mevzuata aktarma dönemi olan 24 ay geçerlidir. Bunların mevzuata aktarımı 18 Nisan 2016'ya kadar yapılmalıdır.

Merkezi satın alma kurumları ile ilgili özel bir hüküm bulunmaktadır. Onlara Direktif'in e-iletişim ile ilgili hükümlerini uygulamak için sadece 36 ay (54 ay yerine) verilmiştir. Bu

² 2004/18/EC sayılı ve 31 Mart 2004 tarihli kamu yapım işleri sözleşmeleri, kamu mal alımı sözleşmeleri ve kamu hizmet sözleşmeleri Direktifi

³ 2004/18/EC no'lu Direktifi ilga eden 2014/24/AB no'lu ve 26 Şubat 2014 tarihli Kamu Alımları Direktifi.

nedenle Üye Devletler zorunlu e-iletişim gerekliliklerini merkezi satın alma kurumları için en geç 18 Nisan 2017'ye kadar erteleyebilirler.

Son olarak da bir üye devlet e-iletişim gerekliliklerini ertelemeyi tercih ederse yine de İdarelerin bu ara dönemde iletişim ve bilgi değişimi amacıyla şu iletişim araçlarını kullanmalarını sağlamalıdır: (1) elektronik araçlar, (2) posta ya da diğer uygun bir taşıyıcı, (3) faks ya da (4) bu araçların birkaçı ya da hepsi.

Üye Devletler ve idareler eğer isterlerse Direktif'in daha da ilerisine gidebilirler. Ancak iletişimde elektronik araçların zorunlu kullanımı idarelerin ihale işlemlerinin elektronik olarak yapılmasını, elektronik yollarla değerlendirilmesini ya da otomatik işlenmelerini gerektirmez. Bu yükümlülük idare içindeki iç iletişimi ya da kamu alımları sürecinin sözleşmenin verilmesinden sonraki hiçbir evresini kapsamaz.

Elektronik araçlarla iletişimde kullanılacak olan araçlar ve cihazlar ve bunların teknik özellikleri ayrımcı olmamalıdır, genellikle kolay bulunabilir ve genel kullanımdaki bilgi ve iletişim teknolojileri ürünleri ile birlikte çalışabilir olmalıdır ve müteşebbislerin alım sürecine erişimini sınırlandırmamalıdır. Her tür iletişim, bilgi değişimi ve depolamasında, idarelerin veri bütünlüğü, tekliflerin ve katılım taleplerinin gizliliğinin korunmasını sağlamaları gereklidir.

İdarelerin genellikle kolay bulunamayan araç veya cihazların kullanılmasını şart koştukları durumlarda, bunlarla ilgili alternatif erişim araçları sunmaları gerekir.

Sektörler

İletişimde elektronik araçların kullanılması ile ilgili benzer hükümler Sektörler Direktifi'nde⁴ de bulunmaktadır. Duyuruların elektronik olarak iletilmesi, alım belgelerinin elektronik olarak mevcudiyeti, ve tamamen elektronik iletişim –katılma talepleri ve özellikle tekliflerin (elektronik olarak sunma) iletimi gibi alımın her evresinde elektronik araçlar ile iletişim – zorunlu hale getirilmiştir..

e-İlan

Duyuruların elektronik ortamda sunumu: Direktif, AB alım kurallarının uygulandığı türde ve değerdeki sözleşmeler ile ilgili olarak, belirli duyuruların *Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde* yayınlanmasını şart koşmaktadır. Bu zorunlu duyurular genellikle alım sürecinin başında müteşebbisleri mevcut imkanlardan haberdar etmek için ve alım sürecinin sonunda gereklidir. Diğer duyurular ise ilk ihale ilanında bir değişiklik yapıldığında ya da bir Dinamik alım sistemi sonlandırıldığında gerekir. İdarelerin duyuruları gönüllü olarak *Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde* yayınlamaları da mümkündür. Ayrıca bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 6, *İlanlar*.

Standard ilanların⁵ elektronik araçlar ile hazırlanıp AB Yayınlar Ofisi'ne iletilmesi gerekir. Duyurular gönderildikten sonra en geç beş gün içinde yayınlanır. Yayınlar Ofisi İdare'ye duyurusunun alındı teyidini ve kendi yaptığı yayını gönderir.

Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayınlanacak tüm standart ilanlar SIMAP web sitesinde elektronik olarak mevcuttur⁶. SIMAP portalı AB'de Kamu Alımları konusunda en önemli bilgilere erişim sağlamaktadır.

Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayınlanan tüm ilanlar çevrimiçi olarak herkesin erişimine açıktır⁷. Müteşebbisler web sitesine kaydolup ilgili sözleşme fırsatlarından haberdar olabilirler.

⁴ 26 Şubat 2014 tarihli 2004/17/EC no'lu Direktifi ilga eden su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerindeki kurumların alımları konulu 2014/25/AB no'lu Direktif.

⁵ (EU) No. 842/2011 sayılı Uygulama Tüzüğü (AB)'nü ilga eden 2015/1986 sayılı 11 Kasım 2015 tarihli Kamu Alımları alanında duyuruların yayınlanması için standard formlar oluşturan Komisyon Uygulama Tüzüğü (AB)

⁶ www.simap.europa.eu

Ulusal seviyede e-İlanlar

Birçok Üye Devlet ya sözleşmelerin, ulusal alım ajansı ya da gazete web sitesi de dahil olmak üzere ulusal web sitelerinde ek bir e-İlan seçeneği şart koşmalı ya da bunu kendisi sunmalıdır.

Ancak, yine de idareler duyurunun alındığının teyidinden sonraki 48 saat içinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'ndeki yayından haberdar edilmezlerse o zaman yayın ulusal seviyede yapılabilir.

E-İlan, şeffaflığı sağlamak ve rekabeti teşvik etmek için ucuz ve şeffaf bir yol olduğu için AB mali eşiklerinin altındaki birçok sözleşme için de ortak bir gerekliliktir. Bu konuda bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 15, *Eşik Değerin Altındaki Alımlar*.

Resmi alım sürecini başlamasından önce Ön İhale Duyurusu ya da a Alıcı Profili ile ilan

Verme: Direktif bir idarenin bir ön bilgi ilanı (PIN) ile gelecekteki olası sözleşme fırsatları konusunda piyasayı önceden bilgilendirebileceğini ancak bunun idareler için bir zorunluluk olmadığını söyler.

Özellikle de PIN iki tarafa da geleceği planlama konusunda yardımcı olduğu için hem idareler hem de olası müteşebbis bu şekilde önceden ilandan faydalanır. Eğer bir PIN kullanılırsa, belli durumlarda yasal süreler azaltılabilir.

Çevrimiçi **alıcı profilleri** bu bağlamda özellikle faydalı olabilir. İdare kendi internet-tabanlı "alıcı profilini" oluşturabilir. Bu profilde idare hakkında genel bilgiler, ihale için devam eden davetler hakkında bilgi, planlanan alımlar, imzalanan sözleşmeler ve iptal edilen usuller hakkında bilgi bulunur.

İdare alıcı profilinde standart PIN yayınlatabilir. İdare bu yaklaşımı kullandığında, sadece Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde kısa bir standart Alıcı Profili duyurusu yayınlaması yeterli olacaktır.

Üye Devletler alt merkezi idarelerin ya da bu tür spesifik kuruluş kategorilerinin ihale çağrısını bazı usullerde bir PIN aracılığıyla yapabileceklerine karar verebilir. Bir ihale çağrısı olan bu PIN'lerin sadece idarenin alıcı profilinde değil Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde de yayınlanması gerekir

Sürecin sonundaki ilan: İdareler sözleşmenin ya da çerçeve anlaşmanın imzalanmasından itibaren en geç 30 gün içinde alım süreçlerinin sonucu hakkında ihale sonuç ilanı yayınlamak zorundadır. İhale sonuç ilanının çevrimiçi ortamda, elektronik formatta, standart formlar kullanılarak yayınlanması gerekir.

Çerçeve anlaşma imzalanan durumlarda, idareler bu anlaşma çerçevesindeki her bir sözleşme için alım sürecinin sonuçlarını duyurmak zorunda değildir. Üye Devletler, idarelerin üç ayda bir bir çerçeve anlaşmaya dayalı sözleşmelerin alım süreçlerinin sonuçlarının duyurularını gruplama imkanını verebilirler. Bu gruplandırılmış duyuruların, her bir çeyreğin bitiminden sonraki 30 gün içinde yayımlanması gerekmektedir.

Dinamik alım sistemine dayalı sözleşmelerde, sözleşme sonucu duyurusunun her bir sözleşmenin verilmesinden sonra, 30 gün içinde yayımlanması zorunludur. Yine, bu duyurular çeyrek dönem bazlı olarak gruplandırılabilir ve bu gruplandırılmış duyuruların her bir çeyreğin bitiminden sonraki 30 gün içinde yayımlanması gerekmektedir.

Alım belgelerinin elektronik erişilebilirliği

İdareler, bir ihale ilanının yayınlandığı tarihten veya ilgiyi teyit eden bir davetin gönderildiği tarihten itibaren elektronik araçlarla "alım belgelerine ücretsiz, sınırsız ve tam doğrudan erişim" sağlamakla yükümlüdür⁸. İhale ilanı ya da daveti, alım belgelerine erişilebilecek olan internet adresini içermelidir.

Elektronik araçlarla sınırsız, tam ve doğrudan ücretsiz erişimin sağlanmadığı durumlar: Direktif, idarelerin ilanda ya da katılımı teyit etme davetinde, alım belgelerinin elektronik araçlar dışında başka bir yolla iletileceğini belirtebildikleri koşulların bulunduğu kapsamlı bir listeyi içermektedir. Elektronik erişimin gizlilik sebebiyle sağlanmadığı durumlarda idare, bunun bilgisini sözleşme ya da katılımı teyit etme davetinde vermek durumundadır. Bu bilgide, gizliliği korumaya yönelik hangi önlemlerin gerekli olduğu ve belgelere erişimin nasıl elde edilebileceği belirtilmelidir. Elektronik araçların sağlanmadığı her durumda, usule uygun olarak gerekçelendirilmiş ivedilik olduğu durumlar hariç, tekliflerin sunum süresi beş gün uzatılmalıdır.

Katılım taleplerinin ve tekliflerin elektronik sunumu

Katılım taleplerinin ve tekliflerin sunumu, elektronik iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilmelidir (e-iletişim kurallarının uygulama dönemi hakkında yukarıda belirtilen nota bakınız.)

Bu yükümlülükle ilgili istisnalar, Direktif'te aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

- "Alımın niteliğinin uzmanlık gerektirmesi sebebiyle, elektronik iletişim araçlarının kullanımı, herkese açık olmayan ya da herkese açık uygulamaların desteklemediği belirli araç, cihaz ya da dosya formatlarını gerektirebilmektedir."
- "İhalelerin tanımlarına uygun dosya formatlarını destekleyen uygulamalar, diğer herkese açık uygulamaların kullanmadığı ya da bir şirkete özgü lisanslama planı kapsamında bulunan ve indirmek için ya da uzaktan kullanım için İdare tarafından erişime açılmayan dosya formatlarını kullanırlar";
- "Elektronik iletişim araçlarının kullanımı, idarelere herkese açık olmayan, özelleşmiş ofis ekipmanı gerektirmektedir";
- "İhale dokümanları, elektronik araçlar yoluyla iletilmesi mümkün olmayan fiziksel ya da ölçekli modellerin gönderilmesini gerektirmektedir".

Yukarıda belirtilen durumlarda iletişim, posta yoluyla veya uygun başka bir taşıyıcı yoluyla veya bu araçlar ve elektronik araçların birleşimi yoluyla sağlanmalıdır.

Ayrıca idareler, "elektronik iletişim araçlarının güvenlik ihlali olması sebebiyle ya da müteşebbislerin geneline açık olan elektronik araçların ve cihazların kullanılmasıyla yeteri kadar sağlanamayacak düzeyde yüksek bir koruma gerektiren özellikle hassas bilginin korunması için" diğer iletişim araçlarının kullanımının gerektiği durumlarda elektronik sunumu şart koşmak zorunda değildiler.

İdare, elektronik sunumun kullanılmamasının sebeplerini, bireysel raporda ya da sözleşmeyi verme prosedüründe belirtmek durumundadır.

⁸ Bu gerekliliğin sebebi, ihale çağrısında bulunmak için kullanılmakta olan PIN'in bulunduğu alım belgelerine erişim olmasıdır.

E-sunum araç ve cihazlarıyla ilgili gereklilikler

Direktifin 4 numaralı eki

"Tasarım yarışmalarında tekliflerin ve katılım taleplerinin elektronik olarak alınması ve plan ve projelerin elektronik sunumu için kullanılan araç ve cihazlar, teknik araçlar ve uygun usuller yoluyla, en azından aşağıdakileri güvence altına almalıdır:

- (a) Teklif belgelerinin, katılım talepleri, plan ve projelerin sunumlarının tam saat ve tarihlerinin doğru olarak belirlenmesi;
- (b) Süre sınırı belirlenmeden önce, bu gereklilere uygun olarak iletilmiş olan veriye kimsenin erişiminin olmaması, makul bir şekilde garanti altına alınmış olabilir.
- (c) Ancak yetkili kişiler, alınan verileri açacağı tarihi belirleyebilir ve değiştirebilir;
- (d) alım sürecinin ya da tasarım yarışmasının farklı aşamaları esnasında, sunulan tüm ya da bir kısım veriye erişimin, yalnızca yetkili kişiler için mümkün olması gerekmektedir;
- (e) yalnızca yetkili kişiler ve yalnızca belirtilen tarihten sonra, iletilen veriye erişimi sağlayabilmelidir;
- (f) bu gerekliliklere uygun şekilde alınmış ve açılmış olan veriler, yalnızca buradaki bilgiyi kullanmaya yetkili kişiler için erişilebilir olmalıdır;
- (g) (b), (c), (d), (e) ve (f) maddelerinde belirtilmiş olan erişim yasakları ve koşullarının ihlal edilmesi durumunda ya da buna yönelik bir teşebbüsün olması durumunda, bu ihlal ve teşebbüslerin net bir şekilde tespit edilir olması sağlanmalıdır."

Ayrıca e-sunumla ilgili araç ve cihazlara aşağıdaki kurallar uygulanmaktadır:

- Şifreleme ve zaman damgası dahil şartnamedeki bilgiler, ilgili taraflara açık olmalıdır.
- Belli bir alım sürecinin çeşitli aşamalarındaki, içerdiği risklerle orantılı, gereken güvenlik düzeyi, açıkça belirtilmelidir. Bir önceki maddede belirtildiği üzere, risk düzeyinin ileri elektronik imzaları⁹ gerektirecek kadar yüksek olması durumunda İdare'ler, bir sertifika ile desteklenmiş ileri elektronik imzaları kabul etmelidirler. Bunu yaparken, bu raporların güvenilir bir listede¹⁰ olan sertifika hizmet sunucusu tarafından, belirlenen koşullara uygun bir şekilde güvenli imza oluşturma cihazı ile oluşturularak sağlanıp sağlanmadığını dikkate alır¹¹.

eCERTIS – çevrimiçi belgelerin deposu

eCertis¹², Ekim 2010'da Avrupa Komisyonu tarafından başlatılan ücretsiz, çevrimiçi bilgi kaynak aracıdır. Bu çevrimiçi araç, 28 Üye Devlet, bazı aday ülkeler ve Avrupa Ekonomik Alanı üyesi olan ülkelerdeki alım süreçlerinde sıklıkla istenen çeşitli belgelerin ve sertifikaların ayrıntılarını açıklamaktadır. Bu araç, ilgili tarafların ne tür bir bilginin istenildiğini ya da temin edildiğini anlamalarına ve ortak olarak kabul edilen denklilikleri ayırt etmelerine yardımcı olmaktadır.

⁹ Elektronik imza için Topluluk çerçevesi hakkında 13 Aralık 1999 tarihli ve 1999/93/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinde belirtildiği gibi.

¹⁰ Liste, Avrupa Komisyonu 16 Ekim 2009 tarihli kararında, usullerin elektronik araçlarla yerine getirilmesini "tek irtibat noktası" aracılığıyla, 2006/123/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi altında kolaylaştıracak önlemler düzenlemek için hazırlanmıştır.

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. 2014/24/EU Sayılı Direktifin 22(6)(c) sayılı Maddesi

¹² <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do>

Direktif doğrultusunda sınır ötesi ihaleye girmeyi kolaylaştırmak için Üye Devletler, e-Certis'e tanıtılan sertifikalar ve diğer belgeye dayalı kanıt biçimleriyle ilgili bilginin sürekli olarak güncellendiğinden emin olmalıdırlar. İdare'ler, e-Certis'e başvuracak ve özellikle e-Certis'in kapsadığı bu tür sertifikaları ve diğer belgeye dayalı kanıt biçimlerini talep edecektir. İdareler tarafından e-Certis kullanımı, 18 Ekim 2018 itibarıyla zorunlu olacaktır.

Avrupa Tek Alım Belgesi

Müteşebbisler, özellikle de küçük ve orta ölçekli işletmeler, kamu alımına katılımlarının önündeki en büyük engelin, ihale dışı bırakma ve seçim kriterleri ile ilgili çok fazla sayıda sertifika ve diğer dokümanların hazırlanması gerekmesinden kaynaklanan idari yük olduğunu düşünmektedir. Alım sürecinin basitleştirmek için Direktif, bir Avrupa Tek Alım Belgesi'ni uygulamaya koymuştur (ESPD).

İdareler, Avrupa Tek Alım Belgesi'ni (ESPD), kamu kuruluşları ya da üçüncü şahıslar tarafından verilen, ilgili müteşebbisin aşağıdaki koşulları karşıladığını teyit eden sertifikaların yerine bir ön kanıt olarak kabul etmelidir:

- Müteşebbislerin ihale dışı bırakılması gereken ya da bırakılabileceği durumlardan biri içinde değildir.
- İlgili seçim kriterini karşılamaktadır.
- Katılmak üzere davet edilecek ve istenilen niteliklere sahip olan adayların sayısını azaltmak için belirlenmiş olan hedef kuralları ve kriterleri, uygulanabildiği durumlarda, karşılamaktadır.

Avrupa Tek Alım Belgesi (ESPD):

- Müteşebbis tarafından hazırlanmış, ihale dışı bırakma ile ilgili dayanakların geçerli olmadığı ve/veya ilgili seçim kriterini karşıladığını açıklayan resmi bir beyanı içermelidir.
- İdare tarafından istenilen ilgili bilgileri sağlamalıdır.
- Destekleyici belgelerin sağlanmasından sorumlu kamu kuruluşu ya da üçüncü tarafı tanımlamalıdır.
- Müteşebbisin, talep edildiğinde ve geciktirmeden bu destekleyici belgeleri sağlayacağını ifade eden resmi bir beyanı içermelidir.
- İdarenin destekleyici belgeleri doğrudan veri tabanına ulaşarak alabilmesi için veri tabanının internet adresi, tanımlama verileri ve uygulanabildiği yerlerde, gerekli rıza beyanını içermelidir.

Yalnızca ekonomik formatta hazırlanmış olan ve e-Certis üzerinden her dilde erişimi mümkün olan Avrupa Tek Alım Belgesi (ESPD), Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış bir standarda forma dayanarak düzenlenmelidir¹³.

İdarenin, Avrupa Tek Alım Belgesi'ni adayların ya da isteklinin teklifi ya da katılma talebini teslim ettiği tarihte kabul etmesi gerekmektedir. İdare yine de süreç boyunca, istekli ya da adaydan destekleyici belgelerin tamamını ya da bir kısmını göndermesini isteyebilir. Sürecin uygun ilerlemesini sağlamak için gerekli durumlarda bu talepte bulunabilir. Ayrıca sözleşmeyi vermeden önce ihale makamı, sözleşmeyi vereceği istekliden güncel destekleyici belgeleri göndermesini istemelidir.

¹³ Avrupa Tek Alım Belgesi standart formunu hazırlayan (EU) 2016/7 sayılı ve 5 Ocak 2016 tarihli Komisyon Uygulama Tüzüğü.

İdarelerin tamamen ya da mümkün olduğu ölçüde gerekli belgelere ya da ilgili bilgiye herhangi bir Üye Devlette bulunan ulusal bir veri tabanından doğrudan ve ücretsiz olarak ulaşma imkanları varsa, müteşebbislerden destekleyici belgeleri ya da diğer kanıtları göndermelerinin istememelidir. Bu ilgili veri tabanı mesela ulusal alım kaydı, sanal şirket evrak dosyası, elektronik belge depolama sistemi ya da bir ön yeterlilik sistemi olabilir.

İhale karara bağlandıktan ve çerçeve anlaşması sonuçlandırıldıktan sonra idare, eğer kendisinde gerekli destekleyici belgeler mevcut ise, müteşebbisten bu belgeleri göndermesini istememelidir. Bu amaçla Üye Devletler, bu Üye Devlet'in idareleri tarafından başvurulabilecek olan, müteşebbisle ilgili gerekli bilgiyi içeren veri tabanlarına, diğer Üye Devletlerin idarelerinin de aynı koşullar altında başvurabilmesini sağlamalıdır. Bu veri tabanların listesi erişime açık olmalıdır ve bu liste, e-Certis'te güncel tutulmalıdır.

Müteşebbislerinin yeterlilikleri ve seçimi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 7, *Müteşebbislerin Seçimi*.

Alım araçları

Elektronik eksiltme: Elektronik eksiltme (e-eksiltme), yeni fiyatların verilmesini (aşağı doğru revize edilmiş) ve/veya yeni ihale unsurlarının sunumunu mümkün kılan elektronik bir süreçtir; her iki durum da tekliflerin ilk tam değerlendirmeleri yapıldıktan sonra mümkündür. E-eksiltme, ihale sürecinin son aşamasında görülür. Bu süreç, bu aşamaya kadar standart alım usullerinden (açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve rekabetçi pazarlık usulü) birine ya da çerçeve anlaşma ve dinamik alım sistemleri kapsamında düzenlenen bir mini ihaleye uygun olarak yürütülmektedir.

E-eksiltme, müteşebbislerin belli bir sözleşme için yeni, aşağı doğru revize edilmiş fiyatlar ve/veya teklif unsurlarında diğer revizyonları yapabilmelerine izin veren çevrimiçi bir elektronik sistemi içermektedir. E-eksiltme, geçek zamanlı yürütülür ve müteşebbisler, diğer müteşebbislerle doğrudan ve anonim bir rekabet içindedirler.

E-eksiltme, yalnızca şartname yeterli kesinlik ve netlikle oluşturulmuşsa kullanılabilir. Yalnızca elektronik araçlar kullanılarak değerlendirilmesi mümkün olan ihale unsurları, e-eksiltmede kullanılabilir. E-eksiltme, yapım işlerinin tasarımı gibi fikri icralarla ilgili belli hizmet sözleşmeleri ve belli yapım işleri sözleşmeleri için kullanılmamalıdır.

Her durumda, idare, e-eksiltme kullanmak istediğini ilk hale ilanında belirtmelidir.

Elektronik Kataloglar: Elektronik Kataloglar (e-kataloglar), bilgilerin sunumu ve organizasyonu için bütün katılımcı istekliler için ortak olan ve elektronik olarak işlem gören bir format sunmaktadır. Bu kataloglar, özellikle de alıma çerçeve anlaşmalar aracılığıyla ya da dinamik alım sistemleri kapsamında katılma aracı olarak kamu alımını hızlandıracak bir araç teşkil etmektedir.

En basit haliyle e-kataloglar, yalnızca müteşebbislerin mal ve hizmetlerinin ayrıntılarını gösteren geleneksel kağıt katalogların elektronik versiyonlarıdır. Bunun iyi bir örneği, İdare'nin tek tedarikçili çerçeve anlaşmasını düzenlediği ve bu sözleşmenin tedarikçi tarafından ürünleri ve fiyatları önceden kabul edilmiş ve yapısal bir yolla e-katalog kullanılarak işlediği durumdur. Çerçeve anlaşma kapsamında alım yaparken alıcılar, bilgiye çevrimiçi erişebilirler ve eğer elektronik sipariş de mümkünse, tüm alım işlemini çevrimiçi gerçekleştirirler.

Bunun potansiyel avantajları, işlem ve idari maliyetlerin azaltılması, sipariş sürecinin basitleşmesi ve izin verilen sistemlerin dışındaki izinsiz alımların azalmasıdır.

Elektronik iletişim araçlarının kullanılmasının gerektiği durumlarda idareler, ihalelerin e-katalog formatında sunulmasını ya da e-katalog içermelerini isteyebilir. Ayrıca Üye Devletler, e-katalogların kullanımını, belli alım türlerinde zorunlu hale getirebilirler.

E-kataloglar, müteşebbisler tarafından teknik şartnameye ve İdare tarafından belirlenen formata uygun şekilde, elektronik iletişim araçları gerekleri doğrultusunda düzenlenmelidir.

İdarelerin teklif sunumlarını e-katalog formatında kabul etmeleri ya da istemeleri durumunda, bu bilgiyi ihale ilanında ya da ilgiyi teyit etme davetinde belirtmelidirler. Alım belgelerinde, format, kullanılan elektronik ekipman ve e-katalog için teknik bağlantı düzenlemeleri ve şartname hakkında gerekli tüm bilgileri belirtmelidirler.

Dinamik alım sistemleri: Direktif, dinamik alım sistemlerinin (DPS) kurulması ve işletilmesiyle ilgili özel hükümleri içermektedir. Dinamik alım sistemlerini düzenleyen kurallar, idarelerin bu araç tarafından sağlanan imkanların tamamını kullanabilmeleri için büyük ölçüde önceki Direktif (2004/18/EC) ile bağlantılı olarak düzenlenmiştir.

DPS, tekrarlanan, genellikle piyasada olduğu gibi idarelerin gereklerini karşılayacak özelliklerde, standart hale getirilen alımlar için kullanılabilir, tamamen elektronik bir sistemdir.

DPS, müteşebbislerin her an katılabildikleri, canlı, çevrimiçi, internet tabanlı çerçeve anlaşması olarak işlemektedir. İlgili kategori altında üstlenilecek olan alımın özelliklerine bağlı olarak mallar, yapım işleri ya da hizmetler şeklinde kategorilere bölünebilir. Bu özellikler çerçevesinde, müteakip spesifik sözleşmelerin izin verilebilir azami ebadına ya da müteakip spesifik sözleşmelerin uygulanacağı özel coğrafi bölgeye atıfta bulunulabilir.

Bir dinamik alım sistemi altında alım yapabilmek için idareler, belli istekliler arasında ihale usulü kurallarına uymalıdır. Belli istekliler arasında ihale usulü, katılım talebi göndererek herhangi bir zamanda sisteme katılmak için başvurabilecek olan müteşebbisleri atamak için kullanılmaktadır. Seçim kriterlerini karşılayan bütün adaylar, sisteme kabul edilmelidir. Tüm müteşebbisler, dinamik alım sisteminin geçerlilik süresi boyunca, sisteme katılım talebi gönderme imkanına sahip olmalıdırlar. Dinamik alım sisteminin geçerlilik süresi öncesi ya da süresince, sisteme katılmak isteyen veya sistemde bulunan müteşebbisler herhangi bir bedel ödemezler.

İdare, sözleşmeyi dinamik alım sistemi ile vermek istiyorsa, bütün kabul edilen katılımcıları ya da belli bir yapım işleri, mal ve hizmetler kategorisinde daha önceden kabul almış katılımcıları, her bir spesifik alım için teklif vermeye davet eder. Sözleşme, seçim kriterine göre en iyi teklifi sunmuş olan istekliye verilir.

Ayrıca bkz. SIGMA Kamu Alımları Dosyası 11, *Alım Araçları*.

Elektronik faturalama

Direktif, uygulanabilir olduğu durumlarda, ihale ilanında e-fatura kabul edildiği bilgisinin belirtilmesi gerekliliği dışında elektronik faturalama (e-fatura) ile ilgili yükümlülükleri içermemektedir. Ancak kamu alımlarında elektronik faturalama hakkında 2014/55/EU sayılı Direktif, Üye Devletlerin İdarelerin ve sektörel alım yapan kuruluşların AB e-faturalama standartlarına uygun olan elektronik faturalarını almaları ve işleminden geçirmeleri gerektiğini belirtmektedir.

Ek bilgi

Yayınlar

SIGMA (2015), *Kamu Alımları Eğitim Kitapçığı* – Modül C4, OECD Publishing, Paris
<http://www.sigmaweb.org/publications/public-procurement-training-manual.htm>

Kamu Alımları Dosyaları

<http://www.sigmaweb.org/publications/key-public-procurement-publications.htm>

Kamu Alımları Dosyası 6, *İlan*

Kamu Alımları Dosyası 7, *Müteşebbislerin Seçimi*

Kamu Alımları Dosyası 11, *Alım Araçları*

Kamu Alımları Dosyası 15, *Eşik değer altındaki alımlar*

Kamu Alımları Dosyası 19, *Çerçeve anlaşmalar*

Kamu Alımları Dosyası 20, *Merkezi Satın Alma Kurumları*

Diğer kaynaklar

Avrupa Komisyonu (2013), *Kamu idarelerini modernleştirmek için uçtan uca alım*, COM(2013) 0453 nihai, Brüksel.

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&coteld=1&year=2013&number=453&language=EN>

Avrupa Komisyonu (2012), *Bir e -alım stratejisi*, COM (2012) 0179 nihai, Brüksel.

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&coteld=1&year=2012&number=179&language=EN>

Avrupa Komisyonu (2010), *AB'de e-alımların kullanımının artırılması konulu Yeşil Kitap*, COM (2010) 571 nihai ve buna eşlik eden Komisyon Personel Çalışma Belgesi SEC (2101) 1214 nihai, Brüksel. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010DC0571>

Tek alım web sayfası: <http://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/e-procurement/>